

Uredništvo in upravnništvo:
Maribor, Koroške ulice 5.

„STRAŽA“

izhaja v pondeljek, sredo in petek
popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure dopold.

Telefon št. 113.

Naročnina listu:

Celo leto 12 K
Pol leta 6 K
Četrty leta 3 K
Mesečno 1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 2.

Maribor, dne 8. januarja 1913.

Letnik V.

Ilirci za nemškutarijo.

Ljubljana, dne 6. jan.

Kakor plava drobnjak na vseh juhah, tako je bilo zadnje vrsto let pri vsem, kar je bilo jugoslovanskega, ime dr. Ilešiča zraven. Veljal je med nami kot velik Ilirec, poln idealnega navdušenja za napredek jugoslovanske stvari. Kadar smo govorili in mislili na Stanka Vraza, se nam je nehote v duhu pridružila ob njegovo stran postava dr. Ilešiča in zdelo se nam je, kakor da vidimo sliko s podpisom: dva velika Ilirca. To je bila idealna doba dr. Ilešičeva.

Postal je predsednik Slovenske Matice. Tudi bolj z ozirom na njegovo ilirsko navdušenje, kakor pa vsled svoje pozicije med slovenskimi literati. Kajti kar je priteklo do sedaj iz dr. Ilešičevega peresa, je sicer kvantitativno zelo veliko, toda kvalitativno površno, frazersko, polovičarsko. Toda njegovi spisi so gladko našli plačnika in založnika, Slovensko Matičo. Tudi urejevanja se je dr. Ilešič pri Matiči prav dobro navadil, kajti urejal je tudi tvarine, o katerih nikdar ni pokazal kakebodi kvalifikacije. To je bila praktična doba dr. Ilešičeva.

Ko se je pisalo leto 1911 in 1912, pa so se zgodile te le reči, katere moramo zabeležiti kot vestni kronisti. Na obnebu slovenskega ozemlja so se začele prikazovati čudno prijazne zvezde. Astronomi so nam razložili pomen teh zvezd: Kmalu bo izpraznjenih več ravnateljskih in nadzorniških mest na zavodih, pri katerih pridejo tudi Slovenci v poštev. Qui inspectoratum desiderat, bonum opus desiderat. Tako si je mislil dr. Ilešič in začel je hrepneti. Pri tem pa je trpelo škodo njegovo navdušenje za slovenski jezik na srednjih šolah. Pri zborovanjih društva slovenskih profesorjev je govoril za nemščino tako vneto in plitvo, da bi delala njegova argumentacija čast najbolj zagrizenemu nemškutarju ob nemško-slovenski meji. Poskrbelo se je, da je odsev najnovejšega Ilešičevega naziranja prišel v „Laibacherco“ in da bo padel žarek tudi v sobo barona Schwarzza. Zvesta sodruga sta mu Pajk in Wester. To je štreberska doba dr. Ilešičeva.

Stvar pa ima pomen tudi za širjo javnost. Med slovenskimi profesorji se je organizirala neka skupi-

na, ki hoče zopet odpraviti slovenščino na srednjih šolah, v kolikor je dosedaj že dovoljena. Ta skupina stoji na istem nizkem stališču, kot štajerski in koroški nemškutarji, da so šole v prvi vrsti zaradi nemščine tukaj. Skupina nima večine, kakor je pokazalo zborovanje proforskega društva. Vendar pa se je bati, da bo vlada kmalu hlastno segla po ponujeni roki. Toda na Kranjskem se bomo znali nemškutarjskih Ilešičevih idej obraniti.

A dr. Ilešičevo nastopanje je hud udarec za zahteve vseh obmejnih Slovencev na polju srednjega šolstva. Vsak trenutek bodo odslej slišali Ilešičevo mnenje pri svojih zahtevah. Vsi nemškutarji niso mogli dosedaj toliko škodovati slovenskim postulatam, kakor bo odslej dr. Ilešič in la bella compagna.

Žalostno je, kadar nositelj ilirizma postane nositelj nemškutarije!

Proč od Gradca!

Deželni šolski svet štajerski je torej začel izdati svoj „Verordnungsblatt“ ali „Naredbeni List“ vsem krajnim šolskim svetom (in šolskim vodstvom. (Mimogrede bodi omenjeno, da je v slovenskem delu veliko fiskovnih napak; vidi se, da stavec ni umel besed, katere je imel zlagati.) Upravnništvo se poslužuje neke „Priv. allgemeine Verkehrsbank, Filiale Graz.“ List stane samonemški 5 K, a nemško-slovenski 7 K. Za nas Slovence je uradni list v tej ali oni obliki nesprejemljiv; narodno-gospodarska dolžnost je vseh krajnih šolskih svetov, ki so v slovenskih rokah, kakor tudi občin, da list odklenijo, ali se vsaj plačevanju iz narodnega premoženja uprejo. Predrznost je, samonemški „Naredbenik“ našim narodnim šolam pod pritiskom vsiljevati, češ, da je ceneji; ravno tako predrznost pa je, od njih zahtevati 2 K več zato, če hočejo list brati tudi v slovenskem jeziku. Če bi bil deželni šolski svet količkaj lojalen in malo manj nestrpen, bi se mu plačalo za tretjino cele dežele samo-slovenski naredbeni list za isto ceno, kakor nemškega, ali pa za manjšo, ker bi se mu bilo treba ozirati le na okraje, ki pridejo za Slovence v poštev. Kaj briga slovenskega učitelja in krajni šolski svet četudi v slovenskem jeziku razpisano mesto kje na Gor-

nje- ali Srednje-Štajerskem? Teh objav, ki naj bi jih plačevalo naše ljudstvo, kar mrgoli v prvi številki. Kaj mar tudi trdemu Nemcu kako prosto učiteljsko mesto naših narodnih šol?

Deželni šolski svet pa je storil naravnost napačno in nepostavnost, naloživši vsaj v denarnih zadevah avtonomni korporaciji, krajnemu šolskemu svetu, oziroma občinam, novo vsakoletno breme, ki je tem obštetnejše, če je v občini več šolskih svetov in šolskih vodstev. Od kod naj jemlje denar, ko komaj zmagaja plačilo za šolske stavbe, njih popravila in vsakoletne šolske potrebščine. Od kod naj vzame šolski svet letos ta denar, ki ni bil stavljen v proračun? Še le koncem decembra so v naglici, ne da bi kaj vprašali, če bo šlo, prišli s to nakano na dan. Gotovo bodo tudi nemški krajni šolski sveti odklonili to novoletno darilo v obliki dragega druknega papirja. Mi Slovenci imamo za to še večji vzrok, ker je za nas ta list dražji. Mi smo pred očmi nemškega Mihelna le narod druge vrste, za plačevanje še ravno dobri. In nemška večina deželnega odbora, ki vlada tudi v deželnem šolskem svetu, nam ne ustreže najnujnejšim kulturnim, gospodarskim in političnim zahtevam, tako da se naši poslanci s to večino nahajajo v najhujšem boju obstrukcije; in tudi ta novotarija deželnega šolskega sveta ne bo pripomogla k zbliznanju obeh skupin. Ker jim naša delegacija ne odobruje vseh izdatkov v deželnem gospodarstvu, bi radi sedaj, ko so v denarni zadregi, naredbenim potom prišli do naših žepov. Zoper takšno nasilje se pa vsi Slovenci, brez razlike strank, zavarujemo.

Za izdajanje odlokov in objav, za stroške svoje pisarne, dobiva deželni šolski svet, kakor drugi uradi, potom svojega ministrstva (tudi naš denar) svoj pavšale in je izdajanje uradnega lista nek šport, ki bi naj gospodom še kaj nesel povrh. To si upajo storiti sedaj, ko je dr. Benkovič dokazal, za koliko svoto v deželnem gospodarstvu smo Slovenci sploh prikrajšani.

List je torej tudi nepotreben. Že sedaj smo potom okrajnih šolskih svetov zvedeli, kaj je dež. šolski svet novega ukrenil. Naj nas še v prihodnje okrajni šolski svet z njega odloki seznanjati, potem okrožnic, ki se pri prvi seji krajnega šolskega sveta, kakor o-

Paberki.

Veliki dogodki v letu 1912.

1. V letu 1912 se je nadaljevala turško-italijanska vojska, ki je končala dne 15. oktobra z mirovno konferenco v Ouchy tako, da je Turčija odstopila Italiji Tripolitanijo.
2. Dne 9. januarja je ovl v New-Yorku velik požar, ki je upepelil veliko trgovinsko hišo „Equitable“ popolnoma.
3. Dne 12. januarja so bile v Nemčiji volitve v državni zbor, ki so končale ugodno za socialiste in za katoliško stranko.
4. Dne 5. februarja se je ustanovila kineška republika.
5. Dne 15. aprila se je ponesrečil parnik „Titanic“, s katerim se je potopilo 1619 ljudi.
6. Dne 14. maja je zadela danskega kralja Friderika VIII. kap na cesti.
7. Dne 7. junija se je vnelo vojaško skladišče za smodnik v Wöllersdorfu pri Dunaju, kjer je bilo ubitih 11 oseb, ranjenih pa 100.
8. Dne 22. junija je bil v Costaricci velik potres.
9. Dne 29. julija je umrl slavni japonski cesar Mutsuhito.
10. Dne 10. septembra se je v Koreji utrgalo več oblakov in je vsled tega izgubilo življenje nad 40.000 oseb.
11. Dne 30. septembra je začela Bolgarija, Srbija, Crnagora in Grška proti Turčiji mobilizirati.
12. Dne 10. oktobra so začeli Črnogorci pri Podgorici vojsko s Turčijo.
13. Dne 17. oktobra ste začeli tudi Bolgarija in Srbija vojsko. Dne 23. oktobra so Bolgari pri Lozengradu (Kirkkilise) popolnoma premagali Turke.
14. Od takrat so Bolgari do začetka meseca novembra zmagoslavno prodirali proti Carigradu. Zmagali so zlasti pri Lüle Burgasu in Čorlu.
15. Dne 5. novembra je bil v Združenih ame-

riških državah izvoljen (za predsednika demokrati kandidata Wilsona.

16. Dne 9. novembra je balkanska vojska zavzela Solun.

17. Dne 12. novembra je bil na cesti umorjen španski ministrski predsednik Canalejas.

18. Sredi novembra so se začeli boji pri Cataldži pred Carigradom.

19. Dne 19. novembra so Srbi zavzeli Bitolj.

20. Dne 4. decembra so balkanske države sklenile s Turčijo premirje.

21. Dne 12. decembra je umrl v Monakovem princ-regent Luitpold.

22. Dne 16. decembra so začela med Turčijo in balkanskimi državami mirovna pogajanja v Londonu.

23. Dne 28. decembra je dal cesar predsankcijo ogrski volilni reformi.

24. Dne 30. decembra je umrl državni tajnik nemškega zunanjega ministrstva, Kiderlen-Wächter.

Čas.

Kako malo cenijo ljudje čas. Ne vedo skoraj, kako bi ga „ubili“ — neumnosti, prazni in celo grešni kratkočasi, vse je dobro, da se le čas požene in, če ravno nimajo nič nujnega, pa zdehajo od dolgega časa.

Čas je drag.

1. Vsaka reč je čim dražja, čim manj je je. In zato je zlato tako drago, ker ga je malo; ako bi ga bilo toliko, kolikor železa, bi bilo ceneje od istega, — ker je premeško in bi iz zlata niti rezila, niti svedra ne mogel narediti, da bi bil za rabo. Dragi kamni so dragi, ker jih je malo. Ako bi jih bilo toliko, kakor drugega kamenja, ali bi jih cebali v stran, češ, za nobeno rabo ni, še zidar jih ne more porabiti, ker so pretrdi in se ne dajo s kladivom obdelati.

Časa je malo. Mi, ki ga še imamo, menimo večkrat, da ga je mnogo. Vse, kar ti je blizu, se nam zdi veliko, a kar je oddaljeno, se nam zdi majhno. Ako hočemo prav presoditi, kaj je večje, kaj manje, mo-

ramo oboje enako daleč postaviti, potem bomo lahko sodili. Poglej ona leta, ki so že pretekla. Kako naglo so minula. Kako so bila kratka. Postavi celo življenje v štric z večnostjo in primerjaj. Kako se bo čas zgubil, kar zginje — malo ga je, zato je drag.

2. Vrednost kake stvari cenimo po tem, kaj lahko zanjo dobimo. Novce za dva vinarja je večji, kakor zlat za 10 K, toda vrednost je druga. Kaj zamoreš kupiti za dva vinarja? Po tem, koliko lahko z novcem, ali z bankovcem kupimo, cenimo njegovo vrednost — in kaj kupiš lahko s časom? Mir vesti, milost božjo, modrost in srečno večnost. Izračuni, koliko je to vredno, pa si izračunil vrednost časa.

3. Čas beži in se ne vrne. Marsikdo bi rad priklicati zopet prejšnja leta, prejšen čas — ni mogoče! In, če potочиš toliko solza, da bi z njimi lahko peklenški ogenj pogasil, izgubljenega časa ne bo več nazaj. Kadar imaš čas, takrat ga porabi, koj potem je prepoznano.

Bi mislil kdo: Če časa ne porabim skrbno, pa ničesar ne bodem imel. Da, ako bi bil le nič, bi bilo še dobro, čeravno bi bil že ta „nič“ neizmerna škoda, toda ne bo le nič, temuč trpljenje brez konca in brez kraja.

O vrednosti časa govori lepo sv. Bernard: „Ako bi mogel nesti v pekel prodajat čas, samo pol ure bi ponudil, koliko bi dali pogubljeni za pol ure? Ti soče svetov bi ponujali, ako bi jih imeli!“ Ali naj bomo bolj nespametni, kakor pogubljeni?

Porabimo čas, katerega nam je Bog dal, in sicer dobro, da živimo po nauku sv. Pavla: trezno, in pravično in bogaboječe.

Trezni v jedi in pijači, v obleki, v razveseljevanju, pravični do vsakega, da damo vsakomu, kar mu gre in ne delamo škode nikomur ne na duši — s pohujševanjem, ne na premoženju z goljufijo, s tatvino, s poškodovanjem, ne na dobrem imenu z opravljanjem in z obrekovanjem. Bogaboječnost naša pa izvira iz otroške ljubezni do Boga — pa bo novo leto za nas gotovo srečno in bomo lahko mirno čakali, kedaj nam bo potekel čas.

Glavni dobitki 100.000, 75.000 in 20.000 frankov vsako leto!

Ne prezrite, da se dne 1. februarja 1913 vrši žrebanje turških srečk z glavnimi dobitki po trikrat 400 tisoč in trikrat 200.000 frankov vsako leto! Turške srečke so prej kot slej najboljše in povsem varne srečke. Mesečni obrok K 4.75. Velika skupina s turško, srbsko in še dvema drugima srečkama na mesečne obroke po K 6.25.

Vse ponudene srečke morajo biti izžrebane!

Naročnina za vsak mesec izhajajoče slovensko poročilo o žrebanjih vseh važnejših srečk stane leto 2 K. — Pojasnila daje in naročila sprejema za „Slovensko Stražo“ g. Valentin Urbančič, Ljubljana.

VABILO

na

OBČNI ZBOR

„Posojilnice v Trbovljah“

ki boče v četrtek, dne 16. prosinca 1913, ob 3. uri popoldne v posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo računskih pregledovalcev.
4. Potrditev računskega zaključka za leto 1912.
5. Razdelitev čistega dobička.
6. Volitev načelstva za dobo dveh let.
7. Volitev računskih preglednikov.
8. Slučajnosti.

Peter Erjavec m. p., načelnik.

Gostilničarji pozor!

Velik postranski zaslužek Vam donaša patentovano sobno kegljišče s pistolo. Zabtevajte cenik.

Istotako Vam priporočamo najboljše sobne acetilenove aparate, takozvano »briketidluč« po znatno znižani ceni in plačljivo v najmanjših obrokih. Zastopniki se iščejo.

Zinauer & Co. Sv. Jakob v Slov. gor.

Šolske potrebščine

kakor zvezke, svinčnike, peresnike, peresa, kamenčke, tablice, radirke, gobe, črnilo, torbice, barve, čopiče, barvene kroge itd. ima v največji izbiri na zalogi trdka

Lastna zaloga

ljudskošolskih zvezkov, risank, risalnih skladov ter vseh tiskovin za urade. — — — — — Zaloga raznega papirja. — — —

Goričar & Leskovšek
Celje, Graška cesta 7.

Zvezna trgovina
Goričar & Leskovšek
Celje, Rotovska ulica št. 2.

Franc Pleteršek

Maribor Koroška

Zaloga cesta 10. pohištva

Bogata zaloga poliranega, medlo poliranega pohištva iz trdega in mehkega lesa za spalnice, obednice, za kuhinjsko pohištvo, zaloga divanov, podstavk, žimnic, stolov in ogledal otročjih postelj iz železa po zelo nizkih cenah. 83

Ali ste že obnovili naročnino?

? Kateri

kavini pridatek naj kupim? Izbira je v resnici težka, — kajti toliko ponud človeka naravnost zbega!

Kaj rabite Vi, gospa sosedu? — Jaz? Jaz sem in bom ostala pri preizkušenem

pravem: Franckovem: pridatku za kavo

s kavinim mlinčkom iz zagrebske tovarne;

od tega zadostuje: manjša: množina; on povzroči najlepši, zlatorujavi, čisti zvretek, toraj močno, slasno kavo!

Zastoni Trgovina tiskarne sv. Cirila v Mariboru

Koroška cesta šte. 5

priporoča cenjenemu občinstvu svojo bogato zalogo

raznovrstnih križev

stojećih in stenskih, lesenih in nikljastih razne velikosti, po izredno nizkih cenah. Na razpolago ima tudi ali pa oskrbi za

velike poljske križe

lesene podobe (korpuse) križanega, fino, umetno izpeljane 80, 90, 100 in še več centimetrov velike od 45 kron naprej. — —

Istotako ima v zalogi molitvenike najboljše vsebine, rožne vence priproste in fine, velike stenske podobe v okvirjih in brez okvirjev, najnovejše obhajilne podobe, male podobice, škapulirje, svetinjice, velike in male in druge nabožne reči.

Slaščičarskega učenca

sprejme takoj v uk Em. Ilič, slaščičar v Mariboru, Gosposka ulica 38. 10

Priporočam velečastiti duhovščini

Voščene sveče

naiboljše kakovosti

katere lepo in štedljivo gorijo in ne kapljajo; istotako priporočam **mili-sveče** v vsaki obliki po najnižjih cenah. Pošiljatve franko.

S prošnjo do velečastite duhovščine za cenjena naročila, katere izvršim točno in v splošno zadovoljnost bileži in se priporoča

Franjo Gert, medicinar in svečar
Maribor, Gosposka ulica.

Katoličani! Slovenci!

H kateremu krojaču se naj obrnemo?

Jos. Macuh
Maribor, Stolna ulica 5

nasproti Ljudski posojilnici.

Priporoča se **preč. dohovšlni** in **slav. občinstvu** za obilen **obisk**; osobito se priporoča vsem cenjenim odsekom „Orla“ za nabavo kompletih krojev in vso telovadno opravo Orlovske znake itd. Imam nadalje veliko zalogo **zimskega** črnega- in modnega blaga, iz solidnih tovarn.

Cene nizke! Delo solidno in vestno!
Postrežba točna!

Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru

registirovana zadruga z neomejeno zavezo.

Stolna ulica šte. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: navadne po 4¹/₂%, proti tri mesečni odpovedi po 4³/₄%. Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in 1. julija vsacega leta. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštne hranilne položnice na razpolago (šek konto 97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni varnosti po 5%, na vknjižbo sploh po 5¹/₂%, na vknjižbo in poročstvo po 5³/₄% in na osebni kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzame posojilnica v svojo last proti povrnitve gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo 7 K. Prošnje za vknjižbo dela posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. ure dopold. in vsako soboto od 8. do 12. ure dopoldne, izvenzmi praznike. V uradnih urah se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8. do 12. uri dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne.

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiralnike.